

Gubitak intelektual(a)ca

Aleksaj
Kišjuhas

DRUŠTVOSLOVLJE

Profesor Filološkog fakulteta Ljubiša Rajić preminuo je u ponedjeljak. Bio je član Akademije nauka Norveške, kao i nosilac ordena, medalja i titule viteza nekoliko skandinavskih zemalja, a njegova Grupa za skandinavistiku je 2004. godine proglašena najboljom grupom te vrste na svetu.

Bio je beskompromisni borac za bolje univerzitete i bolju nauku u Srbiji, kao i jednako beskompromisni borac protiv klerikalizacije srpskog društva. Učestvovao je u većini antifašističkih skupova u Beogradu i Novom Sadu i bio jedan od retkih koji je podržao zahteve studenata za besplatno obrazovanje. Autor ovih redova je uživao u svakoj njegovoj izgovorenoj i napisanoj reči, neskromno smatrajući njegovu borbu i svojom borbom, uz divljenje prema suvislosti i ispravnosti, odnosno briljantnom načinu na koji je to on radio. O gubicima ovog društva zbog njegove prerane smrti bilo je i par kurtoaznih i par iskrenih reči, od strane novinara i njegovih prijatelja. Nažalost, ovaj kolumnista nije imao priliku da profesora Rajića upozna lično, zbog čega oseća i intimni gubitak.

U jednom intervjuu, profesor Rajić je na pitanje o intelektualcima rekao i sledeće: „Stalno se ponavlja zabluda da su intelektualci nešto posebno. Možda bi to trebalo da budemo zbog našeg znanja, ali nismo kada je reč o politici i etici. Intelektualci su prilično

prilagodljiva i dosta kvarljiva roba, i to ne samo kod nas i ne od juče.“

Ovo je samo jedan od mnogobrojnih profesorovih priloga demitologizaciji i raščaravanju popularnih slika koje o sebi i bližnjima imaju pojedinci i društvo u celini. Prilog koji zvuči prilično aktuelno, te istinito i subverzivno kada se uzmu u obzir najnovija promišljanja, debate i laprdarije o intelektualcima u Srbiji.

Naime, u svetlu nedavnog glasnog odsustva podrške Demokratskoj stranci i Borisu Tadiću, koju im je uskratio jedan deo intelektualne javnosti, nova omiljena tema postala je ona o ulozi intelektual(a)ca u vezi sa svom tom politikom. Naravno, ova velika i bezmerno interesantna tema se rasplinjuje, banalizuje i pojeftinjuje, pre svega redukcijom na optužbe za

naukom i znanjem. Nedostaju intelektualno poštenje, temeljni naučni rad, inventivnost i ozbiljnost, te angažovanost u nauci - dok dnevno-političkog angažmana intelektualaca ima i previše.

Profesor Rajić je ovo sažeo opisujući epizodu u kojoj se na Nastavno-naučnom veću njegovog fakulteta dugo tapšalo obaveštenju da je profesorima uplaćeno po sedam hiljada dinara (dok su odobrenja magistarskih i doktorskih tema „smandrljana“ u par minuta) navodeći i „Pa nismo mi profesori ovozemaljski anđeli. Isti smo kao i svi drugi u ovom društvu“.

Upućujući na sistematski nerad, neozbiljnost i aljkavost, istakao je i da bi „Univerzitet u Beogradu progutao i alhemiju i astrologiju i hiromantiju kao nauku ako bi to naložila Vlada i ako bi se za to dale

Nedostaju intelektualno poštenje, temeljni naučni rad, inventivnost i ozbiljnost, te angažovanost u nauci - dok dnevno-političkog angažmana intelektualaca ima i previše

navodni uspon Tomislava Nikolića. Uz to, i premise su pogrešne, a logika manjkava: intelektualci se vide kao nužno progresivni i „pod moranje“ angažovani, dok im se istovremeno spočitava što nisu angažovani onako kako bi to zahtevale podobnost i pristojnost po tuđim merilima:

Dok je istina na sasvim drugom mestu. Gubitak intelektualaca u ovom društvu nije u tome što dotični nisu izašli na izbore ili što su škrabali po glasačkom listiću ne uviđajući (lažnu) „širu sliku“. Niti zato što nisu napisali dovoljno kritičkih tekstova za novine, a nije to ni posledica famoznog odlivanja mozgov. Istinski odliv mozga intelektualne elite u ovom društvu je u tome što se ti mozgovi ne bave svojim poslom -

pare“. Drugim rečima, intelektualci su kao „prilagodljiva i kvarljiva roba“ izgubili kada su 2004. godine pristali na to da Pravoslavni bogoslovski fakultet postane deo Beogradskog univerziteta, čime je izgubio sekularni karakter - a profesor Rajić je bio jedan od retkih koji se tome usprotivio.

Zato i zbog mnogo čega sličnog, a ne zbog „belih listića“, intelektualci u ovom društvu su sporni, kao što je društvo koje ih je proizvelo sporno. Rečima profesora Rajića, „fakulteti ne bi smeli da budu ni stranački, ni levi, ni desni, nego naučni“. Ova činjenica se pre svega gubi iz vida kada se govori o intelektualcima i njihovoj društvenoj ulozi. I zato je gubitkom ovog intelektualca, naš zajednički gubitak još veći.